

Moderní miniatury

Vytváření miniatur bývalo kdysi doménou Číňanů. Lidská vášeň zmenšovat všechno včetně živých tvorů nepolevila ani dnes. V oblasti psích plemen se však už největší změny neodehrávají v Asii, nýbrž v Americe. I když výjimky samozřejmě existují.

Zdálo by se, že psích plemen existuje více než dost a že vybrat si mezi nimi může opravdu každý, ať už je příznivcem psů velkých, malých, nebo těch úplně nejmenších. Ovšem tento předpoklad nepočítá s těmi, kteří jsou zahleděni do jednoho jediného plemene, jež je pro ně po všech stránkách „nej“. Až na to, že jsou moc velká.

PRÁVO VOLBY

A tak se čas od času objeví miniaturní verze nejrůznějších psích plemen, která jsme doposud měli zažitá jako statné psy vesměs střední velikosti. Většina takových staronových psích plemen, která před svým jménem většinou nesou přívlástek „mini“ (nebo „toy“), pochází, jak už jsme si řekli, ze Spojených států.

Na proces zmenšování lze pohlížet různě. Zatímco široká veřejnost bývá těmito miniaturami přinejmenším zpočátku okouzlená jako něčím novým a neobvyklým, odborníci už bývají skeptičtější. Zvláště dlouholetí chovatelé původních plemen standardní velikosti nebývají snahami o miniaturizaci svých favoritů zrovna nadšeni. Jejich plemena jim většinou vyhovují taková, jaká jsou, a jak je také definuje standard. V pokusech o miniaturizaci mnozí z nich vidí především snahu zviditelnit se nebo se prosadit na trhu prostřednictvím něčeho neobvyklého a komerčně zajímavého. A upozorňují také na možná zdravotní rizika i na nežádoucí anatomické změny, které miniaturizaci provázejí.

Amerika je ovšem zemí, která mimořádně dbá na svobodnou vůli svých občanů. Každý zde má právo svobodné volby, pokud neohrožuje svobodu druhého. Nikdo proto nemůže nikomu zakázat, aby se snažil odchovávat psy podle svých představ nebo aby se pro ně snažil získat statut čistokrevných psů, předváděl je na výstavách a tak dále. A také aby je vyvážel za hranice. Některé miniaturní verze klasických plemen se tak postupně zabydlují i v Evropě.

TRPASLÍCI

Neuvědomujete si, o která že plemena se konkrétně jedná? Chcete příklady? Tady jsou. Vedle středně velkých australských ovčáků existují také „mini-aussies“ a dokonce i „toy-aussies“. Běžně jsou nabízeni i v německých a dalších západoevropských kynologických časopisech. Kromě obyčejných šarpejů se šíří také američtí „minipejové“. Velkého haskyho má připomínat maličký alaskan klee kai. Svou zmenšeninu mají také biglové, bývá nabízena pod komerčním názvem „pocket beagle“. A dále američtí eskimové, foxteriéri, manchesterští teriéři... Ale i v Evropě máme něco podobného. Když pomineme všechny ty trpasličí knírače, pinče, pudly a podobně, jejichž chov má dlouhou tradici, která už mnohdy považujeme za zcela samostatná plemena a jež se někdy vzájemně liší i barvou a dalšími znaky, zbývá tu třeba miniaturní bulteriér. Ten v posledních letech znovu přichází do módy, i když o skutečnou novinku se nejedná.

Podívejme se teď alespoň na některé „trpaslíky“ podrobněji.

MINIAUSSIE

V zemi svého původu je znám také pod názvem Miniature Australian Shepherd nebo také North American Australian Shepherd. Miniaturní australský ovčák se formuje od konce šedesátých let minulého století. S jeho cíleným chovem začala jedna milovnice koní z Kalifornie prý

někdy v roce 1968. Zaujalo ji několik mimořádně malých australských ovčáků, s nimiž se setkala na rodeu, kde vystupovali v přestávkách mezi krocením koní. A to natolik, že se rozhodla nadále věnovat právě chovu malé verze. Ona stejně jako všichni další chovatelé po ní jasně definovala, že jim nejde o vytvoření nového plemene, ale jen o velikostní varietu toho stávajícího. Chtějí chovat zvířata, která budou vzhledem i charakterem odpovídat běžným australským ovčákům, jen budou o něco menší.

Zatímco standardní zvířata mají kohoutkovou výšku 46 až 58 cm (psi), případně 43 až 53 cm (feny), miniaussies mají dosahovat výšky 30 až 45 cm, přičemž většina chovatelů odchovává zvířata od 35 centimetrů kohoutkové výšky. Existují ovšem i takoví, kteří dávají přednost pejskům

pod dvanáct palců, tedy do 30,5 centimetru. Ti bývají označováni jako toyaussies.

Miniaussies prý v ničem nezaostávají za svými většími příbuznými, údajně jsou dokonce o něco rychlejší a pohyblivější, a proto se dobře uplatní ve všech psích sportech. V USA se prý speciálně pro ně pořádají soutěže v pasení ovcí.

Přesto to jsou více společenší než pracovní psi, bývají mimořádně vázaní na rodinu a není bezpodmínečně nutné se s nimi věnovat intenzivní pracovní nebo sportovní činnosti. Vzhledem i uplatněním se trochu podobají šeltiím, průměrný miniaussie je však o něco větší než průměrná šeltie a také o něco více váží: přes 10 kg.

American Kennel Club (AKC) ani FCI miniaussies neuznává, registrováni jsou v Rare Breed Kennel Club (Klub vzácných plemen).

MINIPEJ

Také minipejové, tedy miniaturní šarpejové, vznikli v Americe. Maximální výška, jíž by měli v kohoutku dosahovat, je 17 inchů, tedy přibližně 43 cm. Standardní šarpejové začínají na kohoutkové výšce

Zmenšené verze známých plemen

Minipej

Minipej v pískovém provedení

Minipejové jsou vysloveně rodinní psi

46 centimetrů a mohou dorůst až 51 cm. Malou velikost minipejů prý má na svědomí recesivní gen, jenž si tento pes nese ve své genetické výbavě. Chovatelé se snaží minipeje typově stabilizovat. Americký minipej se může vyskytovat ve třech druzích srsti. Buď má srst úplně krátkou (tzv. „horse coat“ neboli koňská srst), nebo dosahující délky až 2, 5 centimetrů („brush coat“, kartáčovitá srst), případně delší než 2,5 centimetrů („bear coat“, medvědí srst). Přednost se ovšem jednoznačně dává dvěma kratším typům srsti, zvláště u zvířat určených pro výstavy a do chovu.

Americký minipej je kromě své velikosti nápadný také svým krátkým, téměř kvadratickým tělem a hojným vrázněním, které má ve větší míře než u standardních šarpejů přetrvávat až do dospělosti. Je prý hravý, přizpůsobivý, citlivý, učenlivý, čistotný a tichý, přitom však zůstává dobrým hlídačem. Před časem byl dovezen i k nám, k jeho většímu rozšíření však prozatím nedošlo.

MINIBULTERIÉR

Je mezi ostatními zde uváděnými miniaturnami tak trochu výjimkou. Jednak nejde o výtvar amerických chovatelů, jednak se nejedná o žádnou převratnou novinku - spíše naopak.

Již v 60. letech 19. století, tedy na počátku čistokrevného chovu bulteriérů coby samostatného moderního plemene, byly na anglických výstavách otevírány zvláštní třídy i pro „miniature Bull Terriers“. Mnohé okolnosti svědčí o tom, že tento malý rás se tehdy těšil u anglických chovatelů značné oblibě, v té době se rozšířil i do Spojených států. Bohužel požadavky na co nejmenší velikost se dále stupňovaly. Vyskytli se prý dokonce jedinci, jejichž hmotnost se pohybovala jen něco málo nad hranicí jednoho kilogramu! Takzvaní toy bulteriéři rozhodně neměli vážit více než 4, 5 kilogramu. Zákonitě se musely dostavit příznaky miniaturizace, které byly v rozporu s platným standardem (například se zkracovaly a zakulacovaly hlavy, začaly vystupovat oči apod.).

Dostát exteriérovým nárokům zakotveným ve standardu, a přitom vyhovět požadavkům veřejnosti na co nejmenšího psa, se ukázalo být prakticky nemožným, a chovatelé jeden po druhém od chovu miniaturního rázu upouštěli. Tak se stalo, že počátkem 20. století byli minibulteriéři pokládáni za vyhynulé. Teprve těsně před 2. světovou válkou, v roce 1938, se jistý plukovník Glyn pokusil o obnovu chovu a založil Klub pro miniaturní bulteriéry. Protože moderní chov byl založen už na rozum-

ném základě, kdy horní výšková hranice byla stanovena na 35,5 cm a počítala s hmotností do 9 až 12 kilogramů, chov se podařilo oživit. Ve Velké Británii byli ovšem dlouhou dobu zařazováni do chovu i standardní bulteriéři menší postavy. To sice pomohlo rozšířit genofond, ovšem na druhé straně se to stalo příčinou značného kolísání výšky. Mezi miniaturními bulteriéry se dodnes často objeví zvíře standardní velikosti, takže chov není snadný.

I když „minibulci“ se nikdy nerozšířili tak jako jejich větší bratránci, na velkých výstavách se s nimi pravidelně setkáváme i u nás. A jací jsou povahově? Podobní jako standardní bulteriéři, jen se s nimi snadněji manipuluje, prý bývají vyrovnanější a přizpůsobivější. Velmi dobře se začlení do rodiny s dětmi. Ani oni však nepatří do vysloveně nezkušených rukou. Navzdory malé velikosti jim nechybí pravý teriéřský temperament, umíněnost a odvaha. Když si něco zamanou, nebývá lehké je od toho odradit, a tak i jejich výchova si žádá hodně kynologického umu i citu.

KAPESNÍ BÍGL

Takzvaný Pocket Beagle je zřejmě nejvíce diskutovanou americkou miniaturnou. Na webových stránkách amerických klubů se odehrávají vášnivé diskuse na téma, zda „poc-

Standardní bulteriér

Miniaturní bulteriér

Zmenšené verze známých plemen

Alaskan Klee Kai

Standardní sibiřský husky

ket“ biglové jsou podvodem na koupěchtivé laiky bažící po raritách, nebo seriózním plemenem. To první tvrdí zástupci chovatelů standardních biglů. Ti se v USA chovají ve dvou velikostních rázech: standardním do 40 cm v kohoutku a malém o velikosti kolem 33 cm v kohoutku. Pokud někdo nabízí bigly výrazně menší, svědčí to podle mnoha chovatelů o neserióznosti. Taková zvířátka prý mívají slabé kosti, vystupující oči a zkrácené nosíky, což sice možná vypadá roztomile, ale je to příznakem nezdravé miniaturizace a případných možných zdravotních problémů. Americký klub chovatelů biglů tvrdí, že „taková věc jako moderní kapesní bigl neexistuje“ a že název kapesní bigl je „značkou špatné kvality, označuje zvířata určená pro obchod“.

Naproti tomu sami chovatelé kapesních biglů zdůrazňují starobylost svého plemene. Kapesní biglové podle nich vznikli už kdysi dávno v Anglii, když lovci potřebovali menší psy pro lov malých zvířat, například králíků, kteří by se vešli do kapsy pověšené na sedle. Odtud prý název. Maximální povolená velikost je 28,5 centimetrů, některé stanice se ale holedbají zvířátky výrazně menšími, například fenkami o váze do 5 kilogramů.

Těžko takhle na dálku soudit, kde je pravda (pokud je nám známo, „kapesní biglové“ ve větší míře zatím přes oceán ne-

dorazili), ale faktem je, že kupříkladu internetové stránky údajně „vedoucí stanice v chovu kapesních biglů v USA“ jsou skutečně nápadně komerčně zaměřené. Nabízejí například zaslání štěnat na jakékoliv místo a nezdráhají se zveřejnit ani „standardní cenu“, která je 1095 dolarů za štěně. Takže opravdoví zájemci o menšího bigla asi udělají lépe, když si vyberou normálního bigla nižší váhové kategorie z ověřeného a spolehlivého chovu. Ten rozdíl několika málo centimetrů nestojí za možné problémy.

MALÝ PES Z ALJAŠKY

Název Alaskan Klee Kai byl převzat z jazyka eskymáků a znamená totéž co „malý pes z Aljašky“. Jeho nositel by měl představovat miniaturní verzi sibiřského huskyho. Mezi ostatními zde zmiňovanými plemeny představuje Alaskan Klee Kai výjimku, protože je skutečným trpaslíkem. V jeho případě nedošlo ke zmenšení o pouhých pár centimetrů, ale hned o několik desítek.

Zatímco standardní sibiřský husky mívá v kohoutku kolem 60 centimetrů a jeho hmotnost se pohybuje někde mezi dvaceti a třiceti kilogramy, Alaskan Klee Kai ve své nejmenší podobě nedosahuje výšky ani 33 cm a váží méně než 5 kg.

Jak vůbec mohlo k takovému zmenšení dojít? Podle „autorky“ plemene Lindy S. Spurlinové z Aljašky přibližně takto: při návštěvě manželových příbuzných, kteří v Oklahomě vlastní farmu, prý mezi

směčkou potulující se kolem domu objevila i malou šedobílou fenku, která se sice nápadně podobala huskymu, ale byla o hodně menší. Snad se jednalo o kříženec aljašského huskyho (alaskana) s nějakým malým psem neznámého původu. Když nad ním projevila nadšení, příbuzní, potěšeni jejím zájmem, jí fenu zvanou Curious (Podivná) darovali. Kdekoli se s ní objevila, všude fenka budila značnou pozornost, mnoho lidí se ptalo, kde by se dalo něco podobného koupit. A tak se Linda rozhodla pustit se do chovu. Sehnala ještě další příbuznou své fenky, přikřížila sibiřské husky, alaskany i další blíže nespecifikované „malé psy podobné stavby těla“. S chovem začala na počátku 70. let minulého století a až do roku 1988 neprodala ani jedno štěně, přestože prý zájem byl obrovský. Turisté dychtící spatřit „minihuskyho“ si u ní podávali dveře a také ji bombardovali dopisy, a tak se nakonec přece jen rozhodla „zprístupnit“ své plemeno světu. O necelých deset let později, v roce 1997, bylo nové plemeno pod názvem Alaskan Klee Kai uznáno UKC, později i dalšími americkými kluby. Severská plemena psů jsou vzhledově nesmírně atraktivní, ale rozumní lidé z měst touze pořídít si je odolávají, protože vědí, že by nedokázali vyhovět jejich nárokům. Lze si proto docela dobře představit, že možnost mít miniaturního seveřana, který by se hodil i do městského bytu a jenž by netoužil být denně zapřahán do saní, se mnoha lidem může zdát

Standardní bigl

Pocket bigl

Štěně pocket bigla

velmi lákavá. Podle množství internetových stránek, odkazů i inzerátů v severoamerickém kynologickém tisku lze soudit, že Alaskan Klee Kai si už mezi ostatními plemeny v USA vydobyl své pevné místo, ačkoliv v Evropě o jeho existenci většina lidí nemá ani potuchy.

Vzhledově má co nejvíce připomínat zmenšeného sibiřského haskyho. Na první pohled musí být patrné, že se jedná o severské plemeno. Nejcharakterističtější znakem plemene je výrazná maska na obličeji v jasně ohraničených, kontrastních barvách. Zatímco sibiřský hasky může mít barvu jakoukoliv, u Klee Kaie jednobarevné zbarvení nepřichází v úvahu právě proto, že tím pádem by zmizela maska. Absence masky je totiž vylučující vadou. Jiné omezení u barev není, čím symetričtější však kresba na hlavě a na těle je, tím lépe. Alaskan Klee Kai je relativně statný pejsek mírně obdélníkového rámce, s hustou dvojitou srstí. Vyskytuje se ve třech velikostních varietách:

STANDARD = 38 až 42 cm v kohoutku, ideální hmotnost 10 kg

MINIATURE = 33 až 39 cm v kohoutku, ideální hmotnost 7 kg

TOY = méně než 33 cm v kohoutku, ideální hmotnost 4,3 kg

Je to prý velmi energický, rychlý, živý a bystrý tvor, který rád štěká a bývá rezervovaný k cizím. Může žít i ve městě, ale vzhledem k jeho živosti a hlasitosti je mu lépe v domku se zahradou než v bytě. Pokud žije uvnitř, v průběhu celého roku dost líná, takže je třeba ho často kartáčovat. Zdravotní problémy ho údajně příliš netrápí a běžně se dožívá věku kolem 14 let. Chovatelé se dušují, že to je plemeno, které spolehlivě láme lidská srdce a jehož šarmu při osobním setkání odolá málokdo.

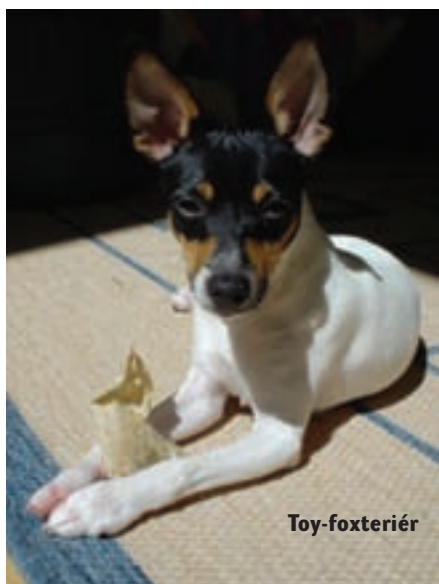
FOXTERIÉR NA HRANÍ?

V zásadě i tak bychom mohli přeložit originální název originálního plemene - toy-foxteriéra.

Jako hračka se jmenuje, možná tak i vypadá, ale povahou rozhodně nedělá ostudu „pravým“ foxteriérům, tedy psům známým svým nezkrotným temperamentem a neohrožeností.

Však oni ani bezprostřední předkové plemene, angličtí hladkosrstí teriéři, nejsou žádní obři, dosahují v kohoutku kolem 35 centimetrů a váží jen 7 až 8 kg. A co s těmito skromnými rozměry dokážou! Nebojí se ani čerta, troufnou si klidně na lišku nebo jezevce, kteří mohou být výrazně větší než oni. Jsou to tvrdí a ostří psi, kteří necouvnou před ničím a před nikým. Na počátku 20. století američtí

chovatelé začali z vrhů těchto foxteriérů vybírat nejmenší štěňata a křížit je s čivavami, italskými chrtíky a manchesterskými teriéry s jediným cílem: vyšlechtit miniaturní verzi klasického foxteriéra. A výsledek? Atletický inteligentní pes, jemnější a něžnější než teriéři bývají, ale srdnatější a rozhodnější než je běžné u společenských plemen. Vzhledem se podobá zmenšenému hladkosrstému foxteriérovi, je ovšem subtilnější, s převážně bílým tělem a black and tan odznaky na hlavě, případně trupu a zádi, a hlavně se vzprámenými ušima. Čilý, hravý, ne však

Toy-foxteriér

hyperaktivní pes, který se sice také hned tak něčeho nezalekne, ale jinak se spokojí s tím, když bude moci občas zahnat veverka na strom nebo prohnat balonek. „Minifoxlík“ většinou měří kolem 22,5 až 27,5 cm v kohoutku a je to prý typický „velký pes v malém balení“. V rámci svých možností je ostražitým hlídačem. V USA údajně exceluje při flyballu, agility, freestyle i obedience. Má představovat dobrou volbu pro městské lidi, kteří si přejí se svým psem i v omezených podmínkách něco dělat. Je přirozeně čistotný, jeho krátká srst vyžaduje minimální údržbu. Aby zůstala sněhobílá, doporučuje se psa přibližně jednou za měsíc vykoupat. United Kennel Club uznal toy foxteriéra už v roce 1936 a zařadil ho mezi teriéry. American Kennel Club k tomu dospěl až v roce 2003 a řadí ho pro změnu mezi společenská plemena (Toy Group). To dobře odráží určitou dvojpólovost plemene. I když počty miniaturních foxteriérů nejsou ani v USA velké, jejich příznivci věří, že jejich doba teprve přijde. Vždyť které jiné plemeno v sobě tak dokonale spojuje dva různé světy: svět dravých loveckých teriérů a malých mírných společenských pejsků?

Lea Smrčková